

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

88. An unctio consecrationis Episcopalis differat ab unctio Papali, &
Regia? Et quæritur, quinam Reges hodie ungantur? Ex p. 12. r. 3. r. 88.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Et quid est sentendum, si in Sacram. Confirmationis Episcopus uteretur in necessitate solo oleo absque mixture Balsami? Ex p. 12. tract. 1. Ref. 86.

6. 1. **C**um opinio asserens balsamum non esse de necessitate Sacramenti in Confirmatione sit satis probabilis oritur quaestio; an propter carentiam balsami possit Episcopus in simplici oleo Sacramentum Confirmationis conferre? Affirmat Suarez disputat. 16. quia quod sit periculum nullitatis, Episcopus non tam censetur se illi exponere, quam illud permittere (cum non possit vitare) ut Sacramentum probabile conferat.

2. Sed ut verum fatear pace sapientissimi viri quam ego ornamentum Societatis vocare soleo, haec sententia mihi non placet, idcirco negatiue adhuc cum Ioanne Praeposito ex eadem Societate Iesu (semper enim Societas doctissima virorum ferax erit) in 3. part. quest. 72. art. 2. dub. 1. memb. 71. Probatur primò, quia quidquid sit de necessitate Sacramenti, constat licetissimo praepcepto Ecclesiastico Confirmationem non posse conferri in simplici oleo, quod praepceptum non censetur relaxari ex eo, quod balsamum obtineri nequeat.

3. Licet secundo sententia sit speculatiue probabilis, non possumus tamen ea uti absque graui necessitate, ne cum graui sacrilegio Sacramentum periculo nullitatis exponatur; moraliter autem non potest occurrere necessitas, quae ab hoc sacrilegio excuset, cum homo grauius aegrotus, & in periculo mortis constitutus possit Extremam Vnctionem in tali oleo recipere, & si bene valeat possit recipere Sacramentum penitentiae, vel Eucharistiam, nec facile occurreret casus quo per Episcopum possit confirmari, & nulla alia Sacramenta recipere.

4. Dices, ut haec ita sint, tamen magnum bonum est confirmari: praeterea hoc Sacramentum potest esse necessarium ad liberam fidei professionem: igitur subest ratio sufficiens vitanda Sacrilegij, quamuis Sacramentum exponatur periculo nullitatis.

5. Respondeo negari consequentiam, nam solus spiritualis fructus in hoc consistens, quod gratia per Sacramentum recipiatur, non est sufficiens ratio illud exponendi periculo nullitatis, vnde patet responsio ad primam partem antecedentis. Ad alteram dico, Sacramentum Confirmationis non esse omnino necessarium ad liberam fidei professionem, & proinde neque ex eo cap. Sacramentum posse exponi periculo nullitatis.

6. Ex his colligitur, stando in opinione Isamberti, & aliorum, Episcopum in nostro casu non posse vii absque peccato mortali vnctione Chrismatica sine balsamo, quia ipsi putant talem vnctionem esse materiam partialem Sacramenti, sed cum ego existimem esse tantum ritum accidentalem puto in necessitate posse adhibere absque balsamo, quia adest iusta causa nempe, necessitas, ex carentia balsami non esset tamen differenda consecratio, per multum tempus, vel à foriori relinquenda.

RESOL. LXXXVII.

An Episcopus peccet mortaliter, si in consecratione Episcopi uteretur vnctione Chrismatica alterius amici?
Item est pro Sacramento Confirmationis.
Et an Chrisma censetur benedictum, si Episcopus aliquid in Rituali positum omiserit? Ex p. 12. tract. 1. Ref. 87.

§. 1. **A**duertendum est, Chrisma deberi singulis Annis reuocari in die Ccenae Domini, & antiquum comburi cum quo sine magna necessitate Sacramentum conferri nequit absque peccato, debet autem benedici in Ecclesia, & quidem ritibus praescriptis, potestque benedici quemadmodum & Chrisma pro Baptismo, etiam si terra sit interdicto supposita ut patet ex cap. Quoniam, de sententia excommunicat. in 6. Quod si Episcopus propter impedimenta non possit solemniter ritu Chrisma conficere aliunde nouum est deferendum.

2. Aduerte secundo, non propterea Chrisma non censeri benedictum, quod Episcopus forte aliquid in Rituali positum omiserit, quia Ecclesia non ita videtur requirere, ut omnia dicantur vel sententur, quae sunt praescripta, ut benedictio reddatur irrita, si quid forte omittatur; Vnde me citato Franciscus Lugo de Sacramentis, lib. 3. cap. 1. quest. 3. membr. 36. ait, si aliquis Episcopus pro benedictione Chrismatis in Rituali positum omiserit per incuriam, aut distractionem adhuc manere Chrisma sufficienter benedictum, ut sit apta materia Confirmationis, quippe non est credibile Pontificem de facto velle ritus omnes benedictionis Chrismatis, esse sic essentielles, ut si quis per inaduertentiam (quod in tam multis ritibus de facili continget) aliquem omittat, inualide Chrisma conficiat, & consequenter inualidum postea ministrat Sacramentum. His suppositis, loquentes de Episcopo ministrante Sacramentum Confirmationis cum oleo veteri Doctores asserunt peccare mortaliter licet Sacramentum valide conferret. Ita Praepositus in 3. part. quest. 72. art. 3. dub. 1. num. 21. Escobar. in Theolog. moral. tom. 2. lib. 2. sect. 2. cap. 12. pro. 9. num. 98. qui citat Suarez, Moure, Bonacinam, & Nauarrum quibus adde Marcum Serra in 3. part. Diui Thoma, quest. 72. art. 3. Dicastillum de Sacram. tom. 1. memb. 3. disput. unic. dub. 4. num. 51. Sic etiam ego assero Episcopum, vntem in consecratione vnctione Chrismatica alterius anni absque necessitate peccare mortaliter, faceret enim contra consuetudinem in Ecclesia receptam ab Episcopis semper ministrantibus consecrationem Episcopalem cum Oleo nouo illius anni sicut faciunt ministrando Sacramentum Confirmationis.

Sup. hoc ita tom. 3. tr. 3. Ref. 82.

RESOL. LXXXVIII.

An vnctio Consecrationis Episcopalis differat ab vnctione Papali, & Regia?
Et quaeritur, quomodo Reges hodie unguantur? Ex p. 12. tract. 1. Ref. 88.

§. 1. **I**n sententia Isamberti, & aliorum dicendum est differre essentialiter, quia vnctio Consecrationis Episcopalis est materia partialis Ordinis Sacramenti Episcopatus: At vnctio Papalis minime, quia Papatus, ut visum est supra, non est neque Ordo, neque Sacramentum, sed in mea sententia ego puto vtramque vnctionem Episcopalem, & Papalem esse tantum ritus accidentales ab Ecclesia institutos cum suis differentiis, & mysticis significationibus; at magna est differentia inter vtramque vnctionem: nam vnctio Episcopalis efficitur cum Chrismate, vnctio Regia oleo Carechumenorum. Deinde vnctio Episcopi fit in capite, vnctio Regis in humero, & brachio; vnde Pater Gerunda de Episcopo, tom. 2. lib. 8. disp. 13. cap. 6. num. 3. loquens de vnctione Episcopali regali sic ait: (solum nunc assero, vngi praesertim in capite nostrum Candidatum, quia caput est suae Ecclesiae, quem illa loco sponfi, & capitis venerari debet, vel quia quantum

Sup. hac vnctione in Capite Episcopi leg. inf. Ref. 116.

quantum gratiæ in corpus Ecclesiæ eius sponsæ à Deo conferendum est per ipsum Episcopum tanquam per caput deriuandum, vel per Christum quod caput est totius Ecclesiæ, cuius personam in ordine ad hanc peculiarem Episcopum gerit.

2. Hæc autem vnctio præstat Regum vnctioni, quippe qui in humero vnguntur, & brachio, quasi ad defensionem Regni, & ad eiusdem sustentationem, vt in secunda oratione, quæ habetur in Pontificali, de vnctione Regis legitur, dum vngitur, & incipit: Deus, Dei filius. [Ita Gerunda, & ideo Innocentius III. in *Epistola decretali de sacra Vnctione*, hæc asserit: *In veteri Testamento, non solum vngebatur Sacerdos, sed etiam Rex, & Propheta, sicut in libro Regum Dominus præcipit Elia, Vade & reuertere in domum tuam per desertum in Damascum, cumque perueneris illuc, vnges Hazael Regem super Syriam, & Iehu filium Namli vnges Regem super Israël; Elisæum autem filium Saohat, qui est de Albemeula vnges Prophetam pro te, sed ibi Iesus Nazarenus quem vnxit Deus Spiritu sancto* (sicut in Actibus Apostolorum legitur) vnctus est oleo pietatis pro confortibus suis, qui secundum Apostolum est caput Ecclesiæ, quæ est corpus ipsius, Principis vnctio à capite ad brachium est translata, vt Princeps ex tunc non vngatur in capite, sed in brachio, siue in humero, vel in armo, in quibus Principatus congruè designatur; iuxta illud quod legitur: Factus est principatus super humerum eius. Ad quod etiam significandum Samuel fecit poni armum ante Saul, qui dederat locum in capite ante eos, qui fuerant inuitati. In capite verò Pontificis Sacramentalis est delibutio conseruata, quia personam capitis in Pontificali officio repræsentat. Refert autem inter Pontificis, & Principis vnctionem, quia caput Pontificis Chrismate consecratur, brachium verò Principis oleo delinitur, vt ostendatur quanta sit differentia inter auctoritatem Pontificis, & Principis potestatem. Sed de hæc vnctione Regia cum Episcopali comparati videndus est omnino Doctus Hallier de *Sacram. electi. part. 2. cap. 10. artic. 5. §. 3. cum sequent.* qui optimè n. 18. post multa sic asserit: Nihilominus quacumque vnctione non ita Reges facti efficiuntur, aut Sancti, vt Ecclesiastici ordinis exinde censeantur, vt Ecclesiasticam aliquam exinde habeant potestatem, tum quod potestas nulla Ecclesiastica per vnctionem tradatur, sed per manus impositionem in eo sine vsurpatione, vel instrumentorum singulorum ordinum traditionem, vnctio verò ad solam personæ sanctitatem, ac venerationem designandam, & efficiendam, seu ad disponendum hominem ad Sacramenti cõdignam receptionem conferatur; tum quod Imperatorum vnctio, nec eo sine fiat (provt supra vidimus) quatenus Ecclesiastica ministeria Imperatoribus, vel Regibus tractare liceat, sed potius, vt ad Ecclesiæ defensionem, ac protectionem se tanquam inunctos pugiles ardentius exurgere, & præliari bella Domini debere nouerint. Vnde Valentinianus Imperator Sancto Ambrosio Episcopalem Sarcinam scribere verenti, noli timere, inquit, quia Deus, qui te elegit, semper te adiuuabit, & ego adiutor, & defensor tuus, vt meum ordinem decet, semper existam. Circa quæ vltima verba rectè notat Glossa, Imperatorem (quod quidam putauerunt) Subdiaconatus ordine præditum esse non debere, sed militari caractere donatum. Vnde sexta Synodo Trullana Imperatores laicis accensentur, licet cæteris maiori prærogatiua donentur. Idem quoque à Nicolao Primo inter laicos numerandi docentur, nec diuinis, sed prophanis negotiis intendere monentur, quatenus scilicet spiritualis actio carnalibus distaret incursum, & ideo

militans Deo minimè se negotiis secularibus implicaret, ac vicissim, non ille rebus diuinis prædicere videretur qui esset negotiis secularibus implicatus. Quare non crude intelligendus est Petrus Damianus, dum quintum Sacramentum inunctionem esse Regis asserit, sumpto scilicet latissimè nomine Sacramenti. Hanc autem mirificè commendat, pompamque eius describit, & præmissis eius celebratione Clericis, ac Plebis consensu, nec non solemnibus de seruandis Ecclesiæ libertatibus Sacramentis, eam adhiberi testatur; deinde ista subiungit, ex tunc exiit Rex vestimentis suis, & oleo sanctificationis aspergitur, vt typico rore profusus cœlesti vnguenti plenitudine glorietur. Sacramentis ergo hanc vnctionem adnumerat, quæ duodecim numero statuit, eas omnes Sacramenti nomine donans Ecclesiasticas cæremônias, quæ quocumque modo Ecclesiæ membra distinguerent coordinarent inter se, & in aliquo gradu constituerent, vel in sublimi quodam statu collocarent, quo sensu vnctio Regum Sacramentum dici potest, non in Ecclesiastica, sed laicæ dignitatis apice sulcipientem constituat. Hæc omnia doctus, & pius Hallier cui adde Marchinum de *Sacrament. Orânis, tractata. disput. 8. capite septimo, numero 7.* dicendum est itaque, Pontificem solere vngi in capite & manibus; Imperatores, & Reges in brachio, & numero; licet Saul fuerit vnctus in capite, & Sacerdotes in manibus vngantur. Huius rei plures reddunt rationes Eluarus Pelagius de *planctu Ecclesiæ, lib. 1. cap. 56.* & Camillus Borellus de *Regis Catholici præstantia, cap. 49. num. 27.* sed duæ nobis sufficiant; quarum prior illa esse potest, quod Pontifex vngatur in capite, vt ipsum caput esse Ecclesiæ visibile cognosceremus: Reges, & Imperatores vnguntur in brachio, vt intelligant, se omnem spem, & sui Regni fortitudinem proterere debere in Christum, qui brachium in Scriptura nuncupatur: *Isaie cap. 52.* [Parauit Dominus brachium Sanctum suum in oculis omnium gentium; & cap. 33. Domine, miserere nostri? te enim expectauimus; esto brachium nostrum immane, & salus nostra in tempore tribulationis.] Nec ineptè Christus dicitur brachium nostrum immane, nam sicut, vbi totum corpus morbo aliquo grauatur, vulneratur brachium, ex cuius vena sanguis profluit, vt totum corpus sanetur, ita cum totum humanum genus graui peccatorum morbo opprimeretur, vt incolumitatem obtineret Christus fuit nobis immane brachium cuius liuore sanati sumus. At Sacerdotes vnguntur in manibus, vt ad ministeria Dei obeunda se esse destinatos intelligerent, vnde Scriptura; quoties agit de ministeriis ministrorum Dei, hac phrasi vti solet, *Exodi 33. Quæ iusserat Dominus per manum Moysis. Leuit. 10. Ad eos per manum Moysis.* Dicit etiam potest, Pontificem vngi in capite, & Brachio, quia in illo debet esse perfectio actiue & contemplatiue vitæ. Reges in brachio, quia in actiua principaliter exercere se debent necnon in humero, qui principatum significat, vt quale sit onus, cui humeros subiiciunt, rectè ponderent, Sacerdotes verò vnguntur in manibus, vt non solum actiue vitæ incumbant, sed etiam, vt bonorum operum manuum populis præmonstrant.

3. De significationibus verò vnctionis Episcopalis in capite infra redibit sermo, si quis verò scite delibet. rat, quinam Reges vngantur? Respondet Hallier olim vnctos fuisse Regem Franciæ, & Angliæ, & postea subdit ad eorum exemplum cæteri ferè Reges oleo factio inungi ceperunt, quamvis enim Albericus, Rosatenus, Hostiensis, Goffridus, Chastriæ, Campegius, & alij solos in Occidente, Francorum, Hierosolymorum, Anglorum, & Sicularum Reges

nempe Regna cum à Francis olim possessa fuerint, nihil mirum si eorum Reges, Francorum more inungi voluerint priusquam ceteri hanc sacræ vñctionis ceremoniam usurparint, nihilominus tamen cum per se ritus iste Augustos homines facere videretur, & ab Innocentio III. firmatus foret, ac communi iuri postea insertus, inde accidit, vt Poloniæ Reges, Bohemiæ, Hungariæ, & ante hæresim Sueciæ, Daniæ, Noruegiæ, Scotiæ eundem ritum amplexi fuerint, sibi credentes vtile esse, & honorificum tum apud Deum, tum apud homines si sacro oleo cum benedictione Pontificali inungerentur.

RESOL. LXXXIX.

Quo pacto se gerere debeat Episcopus consecratus, qui in celebratione Missæ Hostiam simul consecrat cum celebrante?

Et inferitur idem esse dicendum de Sacerdotibus, qui in prima Missa cum Episcopo consecrant. Ex p. 1. r. 1. Resol. 89.

Grauis difficultas, & quæ torquet Doctorum Gominum ingenia, & Ochagauia de Sacram. mem. 3. quest. 3. num. 1. & 4. Amicus in *Curs. Theolog.* tom. 7. disp. 24. sect. 8. num. 196. Vasquez in 3. part. tom. 3. disp. 219. cap. 3. Vviggers in 3. part. quest. 82. art. 1. num. 8. Auerla de Sacram. Eccles. quest. 10. sect. 2. Præpositus in 3. part. quest. 25 2. art. 2. num. 5. Palaus tom. 4. tract. 2. punct. 17. art. 2. Quartus in *Rubricas Missalium*, part. 3. tit. 5. eodem num. 1. dub. 8. Dicastilus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 3. dub. 13. Marchinus de Sacram. Ordinis, tit. 2. part. 2. cap. 20. num. 1. Hurtadus de Sacram. disp. 11. difficult. 2. Cospenti in *Curs. Theolog.* tom. 2. tit. 22. disp. 9. sect. 9. num. 87. putant in hoc casu de Episcopo recenter consecrato cum Episcopo Missam celebrante, & simul consecrare philosophandum esse, prout in casu Sacerdotum, qui in prima Missa consecrant cum Episcopo; & ideo Magister Serra in 3. part. *D. Thom.* quest. 81. artic. 2. sic ait: [Vtrum plures Sacerdotes possint vnam, & eandem hostiam consecrare? Conclusio est affirmans. Constat ex consuetudine antiqua quarundam Ecclesiarum, & ex Romano Pontificali, non solum enim quando consecratur Episcopus, ipse & qui eum consecrat, eandem consecrant Hostiam, sed etiam quando Sacerdotes ordinantur: nam noui ordinati Episcopo concelebrant, propter hoc (inquit *D. Thom.*) iteratur consecratio super eandem Hostiam, quia sicut Innocentius III. dicit, omnium intentio debet referri ad idem instans consecrationis, in quo, scilicet, Episcopus verba consecrationis terminat, ad quod refertur eo ipso ac noui ordinati habent intentionem debitam quam habent, vt hic Caietanus, quando proponunt apud se, intendo dicere cum ea intentione, qua deo dicere, scilicet, verba consecrationis, vel (quod idem est) intendo dicere quod intendit Ecclesia, quæ intentio conditionalis est, consecrandi scilicet, (si contingat eos simul cum Episcopo qui absolutam intentionem consecrandi habet) formam absolueri, aliàs non necessarium tamen non est hanc conditionem expressè, & formaliter apponere, sed satis est, vt apponatur virtualiter, vt apponitur eo ipso, ac nouus ordinatus intendit dicere quod intendit Ecclesia.] Hæc itaque Serra. Dicendum est itaque, quod sunt tres, vel quatuor modi, vt obseruat Lessius in 3. part. quest. 81. tom. 2. num. 5. quod ad praxim attinet circa præsentem difficultatem. Primus, vt recenter ordinati

etiam si verba consecrationis ante Episcopum pronuntient, omnes tamen referant suam intentionem ad instans, quo finiet Episcopus. Ita faciendum indicat Innocentius III. *lib. 4. de Mysterio Missæ, cap. 15.* & *D. Thomas*, quos sequuntur plerique Thomistæ, & Summistæ, sed hic modus patitur nonnullam difficultatem: nam frustra referretur intentio ad illud instans, si reuera illo instanti non finiatur forma, quod rarissime contingit. Nam virtus verborum non potest suspendi pro arbitrio totius Ecclesiæ, sed in vltimo instanti prolationis operatur, modò legitima adsit intentio.

2. Secundus modus est, vt diligenter attendat, ne ante Episcopum verba consecrationis pronuntient. Si tamen contingat ante illum finire cum intentione consecrandi, verè consecratur & Episcopus nihil postea faciat. Sed hoc etiam videtur incommodum non exiguum: si enim contingat eos præuenire, principalis sacrificans re vera non sacrificabit, actus enim sacrificandi potissimum in consecratione consistit. Deinde super materiam consecratam rursus verba consecrationis profertur, quod videtur esse sacrilegium, nam materia non est amplius consecrabilis.

3. Tertius modus est, vt non intendat determinatè consecrare, vel non consecrare: sed solum intendat facere id quod Ecclesia per illam ceremoniam instituit. Ita consulit Caietanus, estque bonum concilium & tutus modus.

4. Quartus modus vt absolutè intendat solum pronuntiare illa verba recitatie in signum potestatis acceptæ, cum conditione conditionalitatis consecrandi, si fortè contingat simul cum Episcopo absolueri. Et hic quoque modus tutus est, maximèque rationi consentaneus.

5. Quid ego sentiam, dicam breuiter, ideo deueniendo ad praxim pro casu nostro dico primò, debere in tali casu Episcopum recenter ordinatum, similiter proferre verba consecrationis super eandem Hostiam cum Ordinante & vt satis patet ex Romano Pontificali intendere consecrare, quia concelebrat; & debere ita verba temperare, vt quantum fieri potest simul veniant, quod in eo casu est facilius cum simul sint in eodem Altari, & ita indiuidualiter docet Ioannes Præpositus in 3. part. *D. Thomæ, quest. 82. artic. 2. numer. 5.* Dico secundò, magis ad euitanda incommoda, quæ afferunt Doctores, (& similiter dic de Sacerdotibus in prima Missa quando ordinantur) optimum consilium esse Episcopum consecratum habere intentionem sub conditione, siue sub distinctione consecrandi; puta quod intendat consecrare, si formam simul cum Episcopo finiat; non verò intendat si absoluerit ante illum; ne contingat principalem offerentem nihil efficere, quod foret valde incongruum, & omnibus apparet absurdum, inquit Tanner. ne inuenter cum intentione consecrandi, formam pronuntiet super materiam incapacem, quia iam est consecrata. Ita docent Henriquez *lib. 9. cap. 23.* Suarez *disp. 61. sect. 4.* Tanner. *tom. 4. disputat. 5. de Eucharist. quest. 9. dubit. 3. numero 64.* & alij; videturque hic modus in praxi maximè conueniens, & tutissimus, quia sic Sacerdotes nouiter ordinati intendunt consecrare quatenus conuenienter fieri potest, quod videtur esse secundum mentem Ecclesiæ, & euitantur incommoda, & pericula, quæ adducunt Doctores; sed supradicta non probantur à Vasquez, vbi supra, eo quòd impossibile sit Sacerdotem simul proferre verba illa materialiter & cum intentione consecrandi sub quavis conditione quis enim, inquit, hoc non videat; nam vt habeat intentionem consecrandi

